

Освіта ХХІ століття

Миколаївська спеціалізована школа «Академія дитячої творчості»: шлях інноваційного розвитку

Ганна МАТВЄЄВА,

кандидат педагогічних наук, заслужений працівник освіти України, директор Миколаївської спеціалізованої школи I–III ступенів «Академія дитячої творчості»

В Україні, як і в багатьох європейських країнах, освіта й культура є найважливішими галузями соціальної сфери, що детермінують напрями та пріоритети розвитку суспільства і держави. Як підтверджує досвід високорозвинених країн, без якісної освіти неможливий розвиток демократичного суспільства, без долучення до джерел духовності – осягнення процесів становлення власної державності, оновлення національної школи. Такі освітні тенденції репрезентовано у законодавчо-нормативних актах України, зокрема в законах України «Про освіту» та «Про загальну середню освіту». Систему концептуальних ідей щодо розроблення та реалізації базових стратегій розкрито в Національній доктрині розвитку освіти, Наказі МОН України «Про затвердження нової редакції Концепції профільного навчання в старшій школі» та інших важливих документах.

У Законі України «Про освіту» зазначено, що освіта є основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального та економічного розвитку суспільства й держави. Тому метою державної освітньої політики України на сучасному етапі її інтеграції до європейської та світової спільноти є «створення умов для розвитку особистості й творчої самореалізації кожного громадянина, виховання покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати й примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства» [6].

Сьогодні надзвичайно актуалізувалася проблема функціонування закладів системи середньої освіти та управління ними, що пов'язано з фундаментальними змінами в філософії праці, переструктуруванням соціального середовища, ускладненням усіх видів людської діяльності, зокрема шляхом запровадження нових інформаційних технологій, становлення ринку освітніх послуг, інтенсивного розширення освітньо-культурних контактів і визначення оптимальних форм взаємодії з міжнародними партнерами. Аналіз стратегічних державних документів підтверджує, що модернізація системи освіти України, яка розпочалася наприкінці минулого століття й триває до сьогодні, характеризується передусім орієнтацією на особистість та

варіативністю мережі навчальних закладів. Серед них особлива роль належить спеціалізованим школам різного профілю, які за авторськими концепціями й підходами здійснюють особистісно орієнтовану підготовку учнівської молоді до свідомого вибору власного майбутнього, зокрема професійного. Йдеться, зокрема, про авторські школи як соціокультурний феномен, оскільки вони відзначаються системністю й комплексністю інновацій, суспільно орієнтованою місією, відкритістю, активним залученням педагогічної спільноти до державно-громадського управління, спрямованістю на високу якість освіти.

Приєднання України до Болонського процесу на шляху інтеграції до європейського освітнього простору актуалізувало і проблеми управління навчальними закладами та педагогічними процесами, що підтверджується значною зацікавленістю вітчизняних науковців проблемами управління системою освіти в цілому й освітніми установами зокрема [5; 8; 9; 12; 13; 16].

Питання становлення й розвитку спеціалізованих профільних навчальних закладів тривалий час перебувають у центрі уваги педагогічної теорії та практики, були предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців різних галузей знань: філософії, педагогіки, соціальної та педагогічної

психології, теорії управління. Концептуальні засади функціонування таких закладів розкрито у працях С.Гончаренка, І.Зязюна, В.Кременя, О.Савченко, О.Сухомлинської, Л.Паращенко та ін.; теоретико-прикладні матеріали щодо авторських шкіл, які є осередками підготовки інтелектуального й творчого потенціалу країни, відображено в доробку Ш.Амонашвілі, Н.Островецької, В.Паламарчук, Н.Побірченко, М.Поташника, А.Сологуба, В.Сухомлинського, А.Хуторського, Т.Цирліної.

Значна кількість наукових праць, присвячених організації роботи спеціалізованих шкіл різного профілю, засвідчує, що ця проблема є однією з пріоритетних у педагогічній науці. Водночас вивчення нинішнього стану теоретико-прикладних аспектів означеного питання показує, що наукових праць сучасних дослідників із питань особливостей діяльності спеціалізованих шкіл художньо-естетичного профілю як авторських навчальних закладів у системі освіти України недостатньо. Потребують ґрунтовного розроблення проблеми визначення організаційно-педагогічних засад діяльності спеціалізованих шкіл художньо-естетичного профілю на основі інтеграції філософії, менеджменту, психології та соціології освіти.

Актуальність заявленої проблеми підтверджується також напрямками розбудови української школи, визначеними в Державній національній програмі «Освіта («Україна XXI століття»)), а саме: «забезпечення гармонійного розвитку особистості школяра в процесі розвивального навчання, творчої діяльності, інтегрованої у загальноосвітні програми та позакласну роботу, спрямовану на розвиток здібностей і обдарувань в галузі мистецтв і прикладних ремесел, характерних для України; розбудова національної школи, виховання громадян незалежної, демократичної країни з розвиненим інтелектом, творчими здібностями, високими громадянськими і морально-естетичними якостями, які будуть здатні до свідомого, вільного вибору життєвого шляху» [4].

Як зазначено у «Концепції профільного навчання в старшій школі», «профільна школа найповніше реалізує принцип особистісно орієнтованого навчання, що значно розширює можливості учня у виборі власної освітньої траєкторії, створює сприятливі умови для врахування індивідуальних особливостей, інтересів і потреб учнів, формування в них орієнтації на той чи інший вид майбутньої професійної діяльності» [11]. Зауважимо, що на виконання Державної програми «Пошук, навчання і виховання учнівської молоді «Творча обдарованість» розроблено «Концепцію становлення мережі навчальних закладів для розвитку творчої обдарованості», в якій наголошено на необхідності вирішення на державному рівні проблеми створення спеціалізованих навчальних закладів, де реалізовуватимуться авторські освітні концепції [10].

Мета навчання в таких закладах – забезпечення можливостей учнівської молоді для здобуття

загальноосвітньої профільної та початкової допрофесійної підготовки, формування навичок і потреб у неперервній освіті впродовж усього життя, виховання особистості, здатної до творчої самореалізації, професійного зростання й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства.

Прикладом реалізації ідеї синтезу науки, мистецтва та філософії духовності у творчому педагогічному процесі є діяльність Миколаївської спеціалізованої загальноосвітньої школи I–III ступенів «Академія дитячої творчості». На відміну від традиційного навчального закладу, в Академії дитячої творчості органічно забезпечується взаємозв'язок усіх ланок освіти, розширення зв'язків освітнього закладу з сім'єю, громадськістю, науковими та культурно-просвітницькими установами, створюються умови для неперервного навчально-виховного процесу. У своїй педагогічній діяльності колектив школи здійснює пошук і розвиток природних здібностей кожного учня та шляхів реалізації їх у процесі творчості.

Зауважимо, що на сьогодні узагальненого визначення поняття «авторська школа» не існує, науковці трактують його по-різному. У педагогічному словнику С.Гончаренка «авторська школа» визначається як «оригінальна загальнопедагогічна, дидактична, методична чи виховна система, опрацьована з урахуванням надбань психології, педагогіки, вікової фізіології та інших наук, вітчизняного й зарубіжного досвіду, яка реалізується під керівництвом чи за участю її автора (авторів) принаймні в одному навчально-виховному закладі» [2, с. 14]. В Енциклопедії освіти зазначається: авторська школа – «експериментальний навчально-виховний заклад, у якому реалізується нова педагогічна система, розроблена конкретним педагогом чи творчим педагогічним колективом» [5, с. 14].

Поняття «авторська школа» та «інноваційна школа» часто вживаються як тотожні. Відомий дослідник М.Поташник, наголошуючи на такій ознаці, як новизна, авторськими школами вважає так звані інноваційні навчальні заклади – «освітні заклади, створені на основі системних нововведень (у меті, змісті освіти, технологіях, організації навчально-виховного процесу і на основі нової системи управління)» [16, с. 27]. Він зазначає, що інноваційні заклади покликані вирішувати суперечності між застарілими, неефективними на певному етапі системами навчання й сучасною необхідністю в якісно нових. Дослідники Л.Даниленко та Н.Островецька також розглядають співвідношення понять «інноваційний навчальний заклад» та «авторський навчальний заклад», які працюють на основі інноваційної педагогічної системи [13]. Зважаючи на енциклопедійне визначення інновації як «процесу творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого

стану» [5, с. 14], констатуємо, що авторські школи за змістом діяльності є інноваційними навчальними закладами.

Узагальнюючи наведені визначення та авторські підходи до виокремлення спільного й специфічного таких навчальних закладів, *авторською спеціалізованою школою художньо-естетичного профілю* вважаємо загальноосвітній навчальний заклад, в якому здійснюється організаційно та змістово диференційоване навчання учнів на підґрунті культурологічної парадигми освіти, синтезі знань та досвіду, відтворених в оригінальній концепції директора-автора, що реалізується в специфічному культурно-освітньому середовищі й забезпечує ефективне функціонування школи та стабільні позитивні результати її діяльності.

Миколаївська спеціалізована школа I–III ступенів «Академія дитячої творчості» започаткована під час реформування системи освіти та відпрацювання нових принципів навчання і виховання. За 20 років роботи школа пройшла нелегкий творчий шлях від загальноосвітнього навчального закладу з профільним навчанням народним ремеслом до експериментального навчального закладу всеукраїнського рівня «Академія дитячої творчості», а від неї – до створення Миколаївського муніципального академічного коледжу.

У Миколаївській спеціалізованій школі I–III ступенів «Академія дитячої творчості» відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 09.07.2002 р. №389 «Про надання статусу експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського рівня спеціалізованій загальноосвітній школі мистецтв і прикладних ремесел м. Миколаєва», Наказу Міністерства освіти і науки від 04.03.2009 р. №198 «Про проведення третього етапу науково-дослідної роботи експериментального навчального закладу всеукраїнського рівня спеціалізованої школи мистецтв і прикладних ремесел «Академія дитячої творчості» м. Миколаєва (далі – Академія дитячої творчості)» протягом 2002–2012 років проводилася науково-дослідна робота з метою створення моделі інноваційного навчального закладу художньо-естетичного спрямування за темою «Розвиток художньо-творчого мислення особистості на основі синтезу науки, філософії і мистецтв».

Встановлено, що потреба зацікавленості дітей у навчанні пов'язана зі створенням таких умов, за яких учень відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність і має змогу розвивати комунікативну і соціальну компетентність (уміння переконувати, аргументувати власну думку, контролювати емоційний стан, дискутувати, підтримувати зворотний зв'язок, ініціювати спілкування, знаходити компроміс у суперечливих позиціях, взаємодіяти, співпрацювати, налагоджувати ділові контакти, працювати в парі, в малих групах, у колективі), використовуючи при цьому сучасні інтерактивні методи навчання.

У 2002 році, зважаючи на результати творчої роботи педагогічного колективу, за Наказом МОН України від 09.07.02 р. №389 школа отримала статус експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського рівня. Експеримент на тему «Розвиток художньо-творчого мислення особистості на основі синтезу науки, філософії і мистецтв» було розраховано на 12 років.

Реалізація змісту художньо-естетичної освіти та специфіка організації навчально-виховного процесу зумовлюються **структурою школи**, яка складається з відділень:

1. **Загальноосвітнє** – надає освіту на рівні державного стандарту.

З першого класу учні вивчають англійську мову, світову художню культуру, естетику, розвивають творче мислення, опановують хореографію, основи театрального мистецтва, музику, малюнок і живопис. З п'ятого класу учні вивчають другу іноземну мову. Діти беруть участь у міських, обласних, всеукраїнських олімпіадах і конкурсах із загальноосвітніх дисциплін, навчаються у Малій Академії наук.

2. **Декоративно-прикладне відділення** – художнє оброблення тканини (вишивка, ткацтво, мистецтво батику), художній розпис, художнє оброблення деревини, металу та каменю, художня кераміка, художнє соломоплетіння, малюнок і живопис, конструювання та моделювання одягу.

Діяльність декоративно-прикладного відділення є пріоритетним напрямом профільного навчання закладу. Важливою особливістю навчально-виховного процесу під час вивчення предметів декоративно-прикладного мистецтва є те, що кожна дитина має можливість від початку навчання до 8-го класу шукати себе, обирати та змінювати майстерню. Це сприяє кращому розвитку творчого потенціалу дитини та виявленню її природних задатків і здібностей у різних видах мистецтва.

Творчі роботи учнів було репрезентовано у Верховній Раді України, Кабінеті Міністрів України, Національному банку України, НАПН України, виставкових залах України, Миколаївської області. Учні є учасниками та переможцями різних міжнародних і всеукраїнських конкурсів та фестивалів, нагороджені Почесними дипломами за розвиток і збереження національної культури та спадщини України.

3. **Сценічне відділення** передбачає опанування таких предметів, як: вокал (сольний, ансамблевий, хоровий), гра на духових інструментах, гра на народних інструментах, хореографія (бальна, естрадна, класична, народна), театральне мистецтво. Навчально-виховний процес на уроках сценічних мистецтв організовано на основі авторських навчальних програм, календарно-тематичних планів та індивідуальних робочих планів для кожного учня окремо.

4. Усі види мистецтв поєднано в єдиний **Творчий центр**.

Система художньо-естетичної освіти передбачає активізацію творчої діяльності вчителів не лише

художньо-естетичного блоку, а й загальноосвітніх дисциплін та всіх служб навчального закладу. Педагогічний колектив не ставить за мету підготовку фахівців художньо-естетичного профілю. Мистецтво допомагає молоді засвоювати зміст загальноосвітніх предметів у гармонійному поєднанні з творчою діяльністю.

Основна діяльність Академії дитячої творчості – освітня – здійснюється в межах навчально-виховного процесу, позанавчальної та позашкільної роботи. Як зазначалося, освітні реформи загострили багато проблем, серед яких найважливішою вважаємо визначення змісту шкільної освіти інноваційних навчальних закладів, зокрема спеціалізованих шкіл художньо-естетичного профілю, який має відповідати сучасним європейським стандартам і бути особистісно значущим, тобто максимально враховувати запити й пізнавальні потреби учнів. Оскільки ця проблема є першочерговою у визначенні пріоритетів діяльності навчального закладу, то наступним завданням дослідження обрано розкриття змісту повної загальної середньої освіти художньо-естетичного профілю, що відображається в навчальному плані школи, особливостях навчання та виховання учнів інноваційного навчального закладу – Академії дитячої творчості.

Отже, основним нормативним документом, що визначає змістове наповнення й предметну спрямованість змісту шкільної освіти, форму реалізації його на кожному етапі навчання та організацію навчально-виховного процесу в Академії дитячої творчості – середній спеціалізованій загальноосвітній школі мистецтв і прикладних ремесел м. Миколаєва – є навчальний план. Його розроблено на основі затверджених Міністерством освіти і науки України Типових навчальних планів для загальноосвітніх закладів з українською мовою навчання та Типових навчальних планів спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов та предметів художньо-естетичного циклу (накази МОН від 05.02.2009 р. №66 та від 16.07.2001 р. №516).

У навчальному плані спеціалізованої школи мистецтв і прикладних ремесел конкретизується зміст загальної середньої освіти художньо-естетичного профілю, як одного з шести напрямів, визначених Міністерством освіти і науки України. Повна загальна середня освіта учнів (відповідно до зазначеного профілю) забезпечується наявністю в змісті таких компонентів, як *державний* (визначається базовим навчальним планом); *профільний* (детермінується типовим планом); *шкільний* (формується відповідно до культурно-етнічних особливостей регіону з урахуванням інтересів і побажань учнів та їхніх батьків, зумовлений цілями й завданнями допрофесійної підготовки, визначеними у статуті школи). Цей розподіл відповідно відображено у робочому навчальному плані, який структурно складається з таких частин: інваріантної – загальноосвітня підготовка учнів та варіативної – профільна допрофесійна підготовка,

індивідуалізація навчання через його форми. Повноцінність освіти забезпечується реалізацією обох частин навчального плану школи.

Як підтверджує аналіз робочого навчального плану Академії дитячої творчості, в його інваріантній складовій визначається зміст загальнокультурної, загальнонаукової й технологічної підготовки учнів у межах Державного стандарту базової та повної середньої освіти, долучення їх до загальнолюдських і національних цінностей. Ця підготовка забезпечується шляхом опанування обов'язкових освітніх галузей, а саме: мова і література, людина і світ, математика, технології, основи здоров'я і фізична культура, мистецтво – у початковій школі, суспільствознавство, природознавство, математика, технології, основи здоров'я й фізична культура, естетична культура – в основній та старшій школі. Їх набір відповідає структурі базового навчального плану і є змістовою основою для формування в учнів цілісного уявлення про світ і суспільство на рівні загальноосвітньої підготовки, достатньої для вибору професії та продовження освіти. У варіативній складовій робочого навчального плану визначається зміст і перелік профільних предметів, курсів за вибором і додаткових занять. Цим створюються передумови для відображення у змісті шкільної освіти історичних і соціокультурних особливостей півдня України, пріоритетів замовлення мікросоціуму міста.

Спираючись на дослідження науковців, констатуємо, що така структура шкільного навчального плану є синтезом двох типів планів: «предметного», орієнтованого на побудову в учнів цілісної системи знань та «суб'єктно-рівневого», який надає можливість учасникам освітнього процесу бути його суб'єктами, тобто брати участь у його творенні та корекції.

Діяльність школи «Академія дитячої творчості» базується на поєднанні загальнолюдського та особистісного, полікультурного й національного. Особливістю шкільної освіти є її профільна спрямованість, наскрізність та наступність; домінантою навчально-виховного процесу при цьому є розвиток особистісного потенціалу кожного учня, а основною метою навчання на всіх етапах – розвиток особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва та навколишнього світу, здатність до сприймання, розуміння й творення художніх образів, формування потреб у духовному самовдосконаленні й художньо-творчій самореалізації.

Розвиток компетентної особистості в навчальному закладі відбувається завдяки накопиченню та опануванню різного роду інформації, набуттю знань, умінь, навичок, життєвого досвіду. Важливою особливістю людини є здатність створювати щось нове, оригінальне на основі набутих знань та досвіду, що розкриває така категорія, як творчість – процес людської діяльності, на основі якої накопичуються нові матеріальні та духовні цінності. Особливість дитячої творчості полягає в тому, що

важливим чинником у цьому разі є не лише продукт, а й власне процес творення нового, що може навіть не становити суспільної значущості, бути цінним лише безпосередньо для дитини. З її розвитком змінюється і характер творчості, яка сягає вищого рівня. До того ж великого значення поступово набуває результат.

З накопиченням досвіду роботи школи, підвищенням рівня професійної компетентності педагогічних працівників у навчальний процес Академії дитячої творчості поступово вводилися профільні навчальні предмети, збагачені знаннями про традиції та культури інших європейських країн, елективні курси, покликані розширити зміст допрофесійної освіти та поглибити профілізацію навчання. У 1995 р. в навчальний процес введено спецкурс «Розвиток творчих здібностей», у 2002 р. – курси «Розвиток творчого мислення» та «Розвиток творчої особистості». Мета цих курсів – формування в учнів загального уявлення про механізм творчого процесу, значення й розвиток творчих здібностей, а також про сутність, методи й засоби розвитку творчого мислення. Зміст зазначених спецкурсів орієнтовано на навчання учнів самостійно здобувати знання, вільно оперувати інформацією.

В основу технології майстерень Академії дитячої творчості покладено ідею передачі способів діяльності, засобів побудови творів прикладного мистецтва тощо. Як підтверджує досвід, результатами запровадження такого підходу є оволодіння учнями творчими вміннями, формування індивідуальної творчої особистості, здатної до самовдосконалення й саморозвитку.

На основі такого підходу учні на першому ступені навчання (початкова школа) опановують навички самовдосконалення, вчать будувати особистісну комунікацію, ознайомлюються із засобами пізнання власного «Я»; цикл профільних предметів за змістом скомпоновано так, щоб на початковому етапі навчання вони мали можливість оволодіти певними навичками творчої діяльності. На другому ступені (основна школа) учні вчать систематизувати інформацію, будувати стратегію поведінки, набувають навичок самоаналізу, адаптації до мінливих умов сьогодення. На третьому ступені (старша школа) учні вчать виконувати комплексні завдання на підґрунті інтеграції отриманих знань, удосконалюють механізми соціальної адаптації.

Отже, результати роботи підтвердили високий рівень якості освіти, розвитку творчого потенціалу та соціалізації учнів школи. Інноваційність підходів, технологій та методик запровадження їх у навчально-виховний процес, використання якісно нових форм і методів навчання та виховання забезпечили не лише оволодіння учнями системою знань і компетентностей, визначених Державним стандартом загальної середньої освіти, а й формування морально-духовної культури випускників школи та успішну реалізацію художньо-творчого потенціалу кожної дитини.

Під час навчально-виховного процесу здійснюється психолого-педагогічний супровід особистості учнів упродовж усього терміну навчання – 11 років. Для обґрунтування проміжних позицій та наукових результатів дослідно-експериментальної роботи були залучені провідні наукові установи Національної академії педагогічних наук України (далі – НАПН України): Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України; Інститут педагогіки НАПН України, а також Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України.

Комісії названих установ відзначили високий рівень виконання педагогічними працівниками завдання комплексної теми науково-дослідної роботи «Розвиток художньо-творчого мислення особистості на основі синтезу науки, філософії і мистецтва» і рекомендували започаткування педагогічного експерименту на базі навчального закладу нового типу (Академія дитячої творчості) – «Навчально-виховний комплекс школа-коледж» за орієнтовною темою «Педагогічна майстерність учителя як чинник професійного самовизначення учнів інноваційного навчального закладу «школа-коледж», який охоплював би такі напрями діяльності: поширення досвіду роботи Школи педагогічної майстерності; управління навчальним комплексом «школа-коледж»; управління педагогікою мистецтва, професійне самовизначення учнів інноваційного навчального закладу.

З огляду на отримані результати педагогічного експерименту за рішенням Миколаївської міської ради відповідно до Закону про місцеве самоврядування на базі старшої школи Миколаївської спеціалізованої школи I–III ступенів «Академія дитячої творчості» створено Миколаївський муніципальний академічний коледж. За результатами експертизи рішенням Державної атестаційної комісії від 26.04.2012 р. (протокол №95, Наказ Міністерства освіти і науки молоді і спорту України від 27.04.2012 №1485 – Л) коледж отримав ліцензію на надання освітніх послуг, пов'язаних з одержанням вищої освіти на рівні кваліфікаційних вимог до «молодшого спеціаліста». Окрім цього, для раціонального поєднання базового освітньо-виховного компоненту з профільною художньо-естетичною освітою в системі ступеневої підготовки професійних фахівців за наскрізними навчальними планами та програмами Миколаївська міська рада своїм рішенням від 05.07.2012 р. №18/6 створила навчальний заклад за єдиною структурою: «навчально-виховний комплекс: спеціалізована загальноосвітня школа I–III ступенів мистецтв і прикладних ремесел – Миколаївський муніципальний академічний коледж» шляхом об'єднання школи й коледжу (див. рис. 1). Значущість нової моделі пов'язана з підвищенням ефективності педагогічної діяльності та вдосконаленням цілісної системи навчання, виховання, професійного самовизначення підростаючого покоління.

Рис. 1. Органіграма Миколаївського навчально-виховного комплексу «Школа-коледж «Академія дитячої творчості»

З першого вересня 2012/13 н.р. відповідно до ліцензії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №034654 від 14.05.2012 р. в навчальному комплексі школа-коледж «Академія дитячої творчості» поряд із базовим освітньо-виховним процесом здійснюється підготовка молодших спеціалістів у галузі знань «Мистецтво» за спеціальностями «Акторське мистецтво» та «Декоративно-прикладне мистецтво». Теоретичний та практичний досвід створення такої моделі навчального закладу є доцільним для використання у практиці сучасних спеціалізованих навчальних закладів з їх профільними напрямками. Досвід упровадження інформаційно-художніх технологій у звичайних загальноосвітніх навчальних закладах для поглибленого сприймання та засвоєння учнями основ шкільних наук у своєрідному мистецькому полі – це універсальний спосіб становлення особистості як суб'єкта творчості з усталеною естетичною позицією, що є необхідною психологічною першоосновою для будь-якої професії в майбутньому.

Отже, Миколаївська спеціалізована школа I–III ступенів «Академія дитячої творчості» має юридичну та фінансову самостійність, будує свою діяльність на основі Статуту, розроблених положеннях, дотримується принципів демократії й гласності. Виявлені та обґрунтовані організаційно-педагогічні засади діяльності авторської школи базуються на наукових принципах соціальної детермінації, гуманізації, інформаційної достатності, стимулюванні творчості й мотивації діяльності. Створений у школі освітній простір забезпечує варіативність способів одержання освітніх послуг (зокрема через відвідування гуртків, факультативів, додаткових занять); можливість вибору шляху здобуття освіти, який відповідає життєвим планам, здібностям і можливостям учнів.

Основу організації навчально-виховного процесу та позакласної творчої діяльності становить ідея

врахування закономірностей вікового розвитку та психіки дитини, її пізнавальної, навчальної та творчої діяльності. Розвиток особистості учня шляхом творчості дає змогу реалізовувати процес вивчення спецкурсів ширше, ніж звичайне навчання через творчу діяльність у мистецтві та народних ремеслах; забезпечує можливість здійснити шляхом перетворення конкретно-предметного світу мистецтва різними засобами розвиток творчого мислення, творчої пізнавальної діяльності та творчих художніх здібностей учнів. При цьому вплив на творчість учня розглядається як засіб регуляції його продуктивної діяльності, що здійснювався опосередковано, за допомогою різних педагогічних прийомів: колек-

тивно-творчої діяльності, ділового спілкування між собою та з педагогами.

Наголосимо: реалізація зазначеної ідеї передбачала принципову зміну позиції учня в навчально-виховному процесі з об'єкта педагогічного впливу на суб'єкт педагогічної взаємодії. За таких умов учень на основі здібності до рефлексії, оволодіваючи засобами «навчати самого себе», стимулює потребу до саморозвитку та самовдосконалення. У практичній діяльності він отримує можливість надалі використовувати розвинені творчі здібності та природні обдарування щодо вдосконалення зовнішніх засобів власної реалізації в творчості.

Література

1. Амонашвили Ш.А. Педагогический поиск / [Ш.А. Амонашвили, С.Н. Лысенко, И.П. Волков и др.]. – М.: Педагогика, 1987. – 544 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – С. 115.
3. Грицяк Л.Д. Державно-громадське управління розвитком освіти на державному, регіональному та інституціональному рівнях / Л.Д. Грицяк, Л.М. Калініна // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 3(12). – С. 59–66.
4. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») // Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання / за заг. ред. А.П. Зайця, В.С. Журавського. – К.: ФОРУМ, 2003. – С. 51–93.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
6. Закон України «Про загальну середню освіту» // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
7. Зязюн І.А. Світоглядна парадигма освіти / І.А. Зязюн // Проблеми інженерно-педагогічної освіти: зб. наук. праць / Українська інженерно-педагогічна академія. – Харків, 2003. – Вип. 5. – С. 24–31.

8. *Калініна Л.* Естетичне виховання молодших школярів як соціально-педагогічна проблема [Текст] / Л.Калініна // Рідна школа. – 2006. – №3. – С. 24–26.
9. *Калініна Л.М.* Теорія і практика функціонування обласного ліцею інтернатного типу: наук.-метод. посібн. [Текст] / Л.М. Калініна, Н.В. Кнорр, М.І. Рябуха. – Київ-Херсон: Айлант, 2004. – 304 с.
10. *Концепція* становлення мережі середніх закладів освіти для розвитку творчої обдарованості // Інф. зб. Міністерства освіти України. – 1996. – №17–18. – С. 53–64.
11. *Наказ* МОН «Про затвердження нової редакції Концепції профільного навчання в старшій школі» // [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ru/about-ministry/normative>
12. *Освітній менеджмент*: навч. посіб. [Текст] / Авт. кол. / За ред. Л.І. Даниленко, Л.М. Карамушки. – К.: Шкільний світ, 2003. – С. 56–92, С. 77–82. – 392 с.
13. *Острроверхова Н.М.* Ефективність управління загальноосвітньою школою: соціально-педагогічний аспект; моногр. / Н.М. Острроверхова, Н.І. Даниленко. – К.: Школяр, 1996. – 302 с.
14. *Педагогічний* словник / За ред. М.Д. Ярмаченка. – К.: Педагогічна думка, 2001. – С. 14.
15. *Побірченко Н.С.* Змістовий аспект поняття «авторська школа» / Н.С. Побірченко // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І.Франка. – 2007. – №36. – С. 33–37.
16. *Поташник М.М.* Оптимізація управління школою / М.М. Поташник. – М.: Знання, 1991. – 61 с.
17. *Савченко О.П.* Місце навчальних закладів нового типу у системі освіти України / О.П. Савченко // Педагогічний вісник. – Черкаси. – 2004. – №3. – С. 23–28.
18. *Сухомлинська О.В.* Авторські педагогічні системи як складова оновлення національної школи / О.В. Сухомлинська // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І.Франка. – 2007. – №36. – С. 24–27.

Анотації

Ганна МАТВЄЄВА

Миколаївська спеціалізована школа «Академія дитячої творчості»: шлях інноваційного розвитку

У статті розглядаються організаційно-педагогічні засади функціонування спеціалізованої школи художньо-естетичного профілю «Академія дитячої творчості». Представлено результати вивчення сучасного стану теоретико-прикладних аспектів означеної проблеми.

Визначено роль авторських шкіл у системі освіти України. Розглянуто поняття «авторська школа» й «інноваційна школа». Презентовано власне бачення сутності авторської школи художньо-естетичного профілю, етапи становлення Миколаївської спеціалізованої школи «Академія дитячої творчості», передумови створення інноваційного навчального закладу «школа-коледж».

Ключові слова: авторська школа, управління школою, організаційно-педагогічні засади діяльності спеціалізованої школи, художньо-естетична освіта, творчий потенціал учня, школа-коледж.

Анна МАТВЄЄВА

Николаевская специализированная школа «Академия детского творчества»: путь инновационного развития

В статье рассматриваются организационно-педагогические основы функционирования специализированной школы художественно-эстетического профиля «Академия детского творчества». Представлены результаты изучения современного состояния теоретико-прикладных аспектов этой проблемы.

Определена роль авторских школ в системе образования Украины. Рассмотрены понятия «авторская школа» и «инновационная школа». Представлено собственное видение сущности авторской школы художественно-эстетического профиля, этапы становления Николаевской специализированной школы «Академия детского творчества», предпосылки создания инновационного учебного заведения «школа-колледж».

Ключевые слова: авторская школа, управление школой, организационно-педагогические основы деятельности специализированной школы, художественно-эстетическое образование, творческий потенциал ученика, школа-колледж.

Ganna MATVEYEVA

Mykolaiv specialized school «The Academy of Children's Creativity»: the route of the innovative development

In the article organizational and pedagogical footings of school of organizational and pedagogical footings profile «The Academy of Children's Creativity» are scrutinized. The results of the investigation of contemporary state of the theoretical-applied aspects of the abovementioned problem are represented.

The position of author's schools in the educational system of Ukraine has been defined. Identity of concepts «author's» and «innovative school» has been proved. Author's view of the essence of the concept of «author's school» of artistic-aesthetic profile has been represented, the stages of the development of Mykolaiv specialized school «The Academy of Children's Creativity», preconditions of the creation of innovative educational establishment «school-college».

Keywords: author's school, school management, organizational and pedagogical footings of specialized school functioning, artistic-aesthetic education, student's creative potential, «school-college».